

CHARLES JOURNET 1891-ben született Genfben. 1917-ben szentelték pappá.

1922. július 20-án találkozik először Jacques Maritainnel. Ekkor kezdődik életük végéig tartó bensőséges barátságuk. Levelezésük, mely az utóbbi években jelent meg hat vaskos kötetben, mutatja, hogyan jellegzi meg ez a barátság az életüket és munkásságukat. Ez a XX. századot átfogó hat kötet rendkívül fontos történelmi dokumentum az egyháztörténet és a kultúra története számára.

1924-ben kinevezik Fribourgban a nagyszeminárium tanárává, ahol 1970-ig tanít dogmatikát. Bár egész élete teológiai kutatásokkal és tanítással telt, (s fő műve, *A megtestesült Ige Egyháza*, széles körben ismert) legfontosabb missziós területe a közvetlen pasztoráció volt. Fribourgból minden hétvégén visszatér Genfbe prédikálni, teológiai kurzusokat tartani, egyetemista csoportokat látogatni. Számtalan lelkigyakorlatot vezet, látogatók tömegét fogadja, betegeket látogat és nagyon kiterjedt levelezést folytat.

1926-ban megalapítja a máig élő *Nova et Vetera* című folyóiratot, s azt haláláig szerkeszti. Tanulmányaiban és számos könyvében érdeklődéssel fordult a dogmatikai és morális kérdések, az ökumenizmus, a liturgikus megújulás felé. Figyelemmel kísérte a jelen pillanat kérdéseit is, mint a kommunizmus, náciizmus és antiszemitizmus. A második világháború alatt, majd később is az emberi jogokat érintő bátorító magatartás jellemezte.

1960-ban XXIII. János pápa kinevezi a Zsinatot Előkészítő Bizottság tagjává.

1965-ben VI. Pál bíborossá kreálja. Ebben az évben részt vesz a II. Vatikáni Zsinat negyedik ülészakán, ahol meghatározó néhány megnyilvánulása, különösen a vallásszabadság kérdésében.

Egész életében igen szigorú életvitel, mély alázatosság, mindenki felé megnyilvánuló szívélyesség jellemezte.

1975. április 15-én halt meg a fribourgi kórházban. Kívánságának megfelelően a Valsainte-i karthauzi kolostor sírkertjében temették el.

Jelen számunkban *Les sept paroles du Christ en croix* című könyvének első két elmélkedését közöljük.

Charles Journet

KRISZTUS HÉT SZAVA A KERESZTEN

*A legkarthauzibb karmelitáknak,
a Carmel du Repesoir- nak,
ahol a hegyek csöndje visszhangozza
Jézus szavainak végtelen zengését.*

Jézus hét szava a kereszten bevezet a világért keresztre feszített Isten drámájába. Túl a szavakon mindegyik mondat az egyetlen titkot fedi fel más-más szempontból, beragyogva az emberek és népek minden agóniáját. Egyedüli módja annak, hogy megbecsüljük ezt a titkot, ha csöndes kontemplációval közelítjük és így tárjuk lelkünk elé a mélység dimenzióját. Bármit írhatunk róla, hogy megszeretessük, mihelyst készen vagyunk, a hét isteni szón kívül mindent el szeretnénk égetni .

1951 Karácsonya

AZ IGE SZAVAI

*És az Ige testté lett.
(Jn 1, 14)*

KEZDET BEN VOLT AZ IGE...¹ Az Ige jelentése: beszéd. Isten, aki önmaga számára áttetsző, önmagát ismerve, szükségszerűen, teljesen örökkévalóan egy benső beszédben fejezi ki magát. Az, aki fogantat, létrehoz, aki kimondja a szót: az az Atya. És a fogantatott, létrehozott, kimondott Szó: a Fiú. Aki fogantat, az valóságosan különbözik Attól, aki fogantatott; az Atya valóságosan különbözik a Fiútól. De amit az Atya ad és a Fiú elfogad, az az egész isteni lényeg, az egész isteni természet, az egész isteni lét. Aki az Atya, az nem a Fiú, de ami az egyik, vagyis a teljes istenség, az a másik is. Az egyik, mint az ajándékozó, a másik mint a befogadó; egyik mint örökkévaló Eredet, a másik, az örök Célhoz képest. *És az Ige Istenre irányult, a Fiú az Atyára irányult, legtisztább lényegi kapcsolattal az Atyához, és Isten volt az Ige.*² Az Atya Isten ahogy kimondja önmagát, a Fiú Isten, ahogy az Atya kimondja őt. Ezért nevezik Igének. Az Ige Szó, amelyet Isten mond Istennek. Hangtalan beszéd. Benne van Isten végtelen csöndje; a Csönd maga az Isten. „Az Atya

csak egy szót mondott, ez lett a Fia, és ezt mindig örökkévaló csendben mondja, és ezt mi csak csendben hallhatjuk lelkünk mélyén”³.

Mert ezt a Szót meg lehet hallani. Ez a Szó lejött hozzánk. Megtestesült, kétféle okból adta magát nekünk.

Megtestesült először azért, hogy teljes egészében, örökkévaló csendjével vehessük magunkhoz; aztán, amikor magunkhoz vettük sajátunkként Istennek adhassuk, tudván, hogy Ő nem utasíthatja vissza. Szűz Mária is így vette magához és adta oda a megtestesülés pillanatától kezdve: „Ó, Szűz, Isten Anyja, – mondja a liturgia – Ő, akit az egész világ sem tudna magába zárni, méhedbe költözött, emberré lett!”⁴ Simeon is a szívére ölelte. Én is, amikor áldozom ezt a szilárdan létező Szót veszem magamhoz; és az Istennek adhatom ingatag, hazug szavaim helyett.

A másik ok, amiért ez a létező, hangtalan, kimondhatatlan Szó megtestesült és közöttünk lakik az, hogy kifejezhesse magát, kinyilatkoztathassa magát nekünk az emberi nyelv szavaival. Az egyetlen Szó megsokszorozott és halandó szavakat mond. Az Ige testi szavakat mond. Ezért vált az Ige testté. Mindkettő a birtokunk: a Szó, aki Jézus, és Jézus szavai.

Gondoljunk az emberi szavak megformálására Jézusnál. Egy ideig az Ige botladozik. Ekkor a Szűz eléje siet. Megtanítja neki a szavak értelmét és kiejtésüket. Megtanítja neki, hogy őt Jézusnak hívják.

Jézus első emberi szavai az ember-gyerekek első szavaira hasonlítanak. Úgy beszélt az isteni dolgokról, ahogyan arra tanították. Csak a hit által tudhatta Mária, hogy Ő a teremtő Szó. A mindennapi élet gondjai készítették anyát és gyermekét, hogy leginkább az emberi szükségletekről beszéljenek. A Megtestesülés titkát ez a fátyol rejtette. Vajon meddig?

Az Ige első emberi szavaival fölszakadt a fátyol, ahogy az evangélium írja: „Anyja így szólt hozzá: Gyermekem miért tetted ezt velünk? Lásd, apád és én aggódva kerestünk. Ezt felelte: *De miért kerestetek? Nem tudtátok, hogy nekem Atyám dolgaiban kell fáradoznom? Ám Ők nem értették meg ezeket a hozzájuk intézett szavakat.*”⁵ Az Ige küldetése hirtelen betört itt a názáreti család mindennapi életébe. Az Isten, akit soha senki nem látott, íme az egyszülött Isten, aki az Atya keblén nyugszik, Ő szólt hozzánk.⁶ Már nem anyja és apja parancsol az engedelmes gyermeknek. A szerepek felcserélődtek. Ez nem történhetett

gyötrelem nélkül. Ők ezt csak később értik meg. Jézus szavainak teljes értelmét soha nem értjük meg azonnal, teljes értelmüket soha nem fogjuk fel idelent.

Jánosnak, aki zavarba jött, hogy meg kell őt keresztelni, Jézus (nyilvános életének első szavaival) így felel: „*Hagyd el ezt most! Illő hogy, beteljesítsük a számunkra (Jézus és János számára) rendelt isteni igazságot.* Erre János engedett neki.”⁷ Micsoda szavak! Előírás tehát, hogy Aki bűn nélkül van, részesüljön a bűnöktől megtisztító kereszttségben? – Igen! – De micsoda új, hallatlan értelmezése ez az igazság szónak? Mivel a világ bűnadóssága bizonyos értelemben végtelen, kell, hogy végtelen értékű megváltó szenvedés kerüljön ellensúlyként a mérlegre; de hiszen az emberré lett Isten szenvedése szigorú értelemben végtelen; felülmúlja, megfordítja a világ kapcsolatát Istennel; az emberiség, amelynek Jézus részese lett, végeredményben összehasonlíthatatlanul jobban dicsőíti Istent, mint ahogy megbántotta, vagy megbánthatja Őt. A bűnösök kereszttségébe lépve, hogy az igazság beteljesedjen, a bűnnélküli Jézus kinyilvánítja Jahvé szolgájának küldetését, akiről Izajásnál írva van, hogy gonoszságainkat magára veszi; és az a hang, aki ebben a pillanatban az égből szól: „Ez az én szeretet Fiam, akiben gyönyörködöm”⁹, ugyanaz, aki annak idején hirdette: „Íme a szolgám, akinek kezét fogom, a választottam, akiben kedvem telik.”¹⁰ A „Jahve Szolgájáról” szóló jövendölés beteljesedik a „Szeretet Fiú”-ban. Erről mondja Jézus: *Így illő, hogy beteljesedjen az igazság.*

Az Ószövetség és az Újszövetség között tehát folyamatosság van, de felmerülnek előre láthatatlan újdonságok is. A megkísértés alatt – itt másodszor szólal meg Jézus az Evangéliumban – leginkább a folyamatosságot érezzük: jézus háromszor¹¹ áll ellent a sátánnak az Ószövetség idézetével¹²; az Ige ismeretlen ünnepélyességgel elismétli a már kimondott szavakat. Az újdonság nemsokára még jobban feltűnik a hegyi beszédnél, az Ige megalkotja saját szavait: „Hallottátok, hogy a régiek ezt a parancsot kapták... *Én pedig azt mondom nektek...*”¹³.

Ezek az örök Ige első időbeli szavai az Evangéliumban.

A beszéd, amelyben Jézus kinyilvánítja az Evangéliumban, hogy mit tesz barátaival, az idők folyamán beteljesedik. Hús-vér szavak, melyek csak egyszer hangzanak el, de olyan szavak, melyek prototípusai lesznek a szentek szívét betöltő titkos lelki beszédnek. Mostantól mindig lesznek igazi lelki szegények, igazi igazságszomjazók, tisztaszívűek. Mindig lesznek a drágagyöngyöt talált

kereskedőhöz hasonló emberek. Mindig lesznek olyan emberek, akikre a Megváltó boldogsága és meghívása úgy csap le, mint sas a zsákmányra; emberek, akik a Megváltó szavainak hatására átváltoznak, mint fa a tűzben. Ezek a szentek.

Megérthetjük, mit neveznek a misztikusok lényegi beszédnek. Keresztes Szent János mondja: „Az ilyen beszéd belevési a lélekbe azt, amit mond. Mintha Urunk kifejezetten azt mondaná a léleknek: *Légy jó*, és az lényegileg jóvá válna. Vagy azt mondaná: *Szeres engem*, és az rögvest valóságosan érezné magában az Isten-szeretetet. Vagy amikor félelemmel van telve, azt mondaná neki: *Ne félj*, és rögtön nagy nyugalmat és erőt érezné magában. Mert Isten szava és beszéde – mondja a Bölcs – olyannyira hatalmas erejű, hogy a lélekben megteremti amit neki mond.”¹⁴ A Megtestesülésről nevezett Mária orsolyíta nővér így ír: „Amikor kibontakozott bennem a szerzetesi hivatás, az evangéliumi tanácsokról szóló sorok olyanok voltak számomra, mint megannyi napsugár, amelyek a Szentség tündöklő ragyogásával világítottak be a lelkembe, s egyben lángra borította bensőmet felismerésük öröme. Ezek a szavak hatékonyan végbevitték bennem, amit Isten állapotom szerint kívánt tőlem: hogyan kell valóra váltom a mindenek fölött imádandó megtestesült Ige isteni életszabályait. S ezek a lényegi belátások és kegyelmek nem az én tanulmányaimból adódtak, de amint a villám megelőzi az égzengést, tapasztalhattam, hogy mindez lelkem legmélyéből fakad, Tőle aki birtokába vette és Szeretetével fölemésztette lelkemet, s Aki ezekkel az általa csiholt szikrákkal irányít és tanít engem.”¹⁵

Megérthetjük azt is, hogy mi az Egyház. Az Egyház a folyamatos Evangélium, a folyamatos Örömhír. Ez a legegyszerűbb – talán a legszebb – meghatározása.

Egyfelől vannak Jézusnak olyan szavai, amelyeket a halált legyőzve mondott, amikor már belépett dicsőséges életébe. Folytatódik bennük Jézus minden gyengédsége és szeretete. Végtelen gyengédség ez, akárcsak korábban, de most már aggodalom és szomorúság nélkül. Hasonló az Istenség háborítatlan gyengédségéhez. Nem a bensőségesség vagy az érzékenység hiánya ez, hanem abból fakad, hogy Jézus és egész hús-vér szíve felment egy olyan mennybe, ahová a szomorúság és gyötrelmek felhői nem hatolhatnak fel. De semmi sem vész el a régi gyengédségből: „Jézus megkérdezte: Asszony, miért sírsz? Kit keresel?... Jézus most nevéen szólította: Mária! ... Jézus ezt mondta neki: Engedj! Még nem mentem fel Atyámhoz”¹⁶ Mintha azt mondta volna: Megteheted ezen keserű, száműzöttek földjén, hogy szögek által átvert

lábaimhoz borulj s ott egy kevés vigaszt, egy kis megnyugvást találj. De ne sokáig tarts fel, mert nem idelent, hanem Atyám mellett – ahová később visszatérek – fogsz majd megnyugodni és ott tudod majd meg, hogy mi az otthon. Addig még egy kis ideig a föld útjait kell járnod: „Menj el testvéreimhez és vidd nekik hírud: „Fölmegyek Atyámhoz és a ti Atyátokhoz, Istenemhez és a ti Istenetekhez”¹⁷.

Másfelől itt vannak azok a szavak, amelyeket Jézus halandó életében, a halála előtt mondott. Fenségük, méltóságuk végtelen. Bár gyakran látni engedik lelkének gyötrelmeit. Mértéktelenséggel vádolják: „Eljött János, nem eszik, nem iszik, s azt mondják rá, hogy ördöge van. Eljött az Emberfia, eszik is, iszik is, s azt mondják rá, lám a falánk, iszákos ember, a vámosok és bünösök barátja”¹⁸. Azt mondják rá, a sátánnal cimborál: „Ha én Belzebub segítségével üzöm ki a gonosz lelket, a fiaitok kinek a segítségével üzik ki?”¹⁹ Kimerítik azzal, hogy csodákat kérnek tőle: „Hitetlen és romlott nemzedék! Meddig kell még veletek maradnom? Meddig tűrjelek benneteket?”²⁰ Csapdákat állítanak neki: „Mit kísértetek, képmutatók? Mutassátok meg az adópénzt!”²¹ Már-már zokogásként hatnak a szavai: Jeruzsálem, megöled a prófétákat és megkövezed, akik hozzád küldettek! Hányszor akartam egybegyűjteni fiaidat, ahogy a tyúk szárnyai alá gyűjti csibéit, de nem akartad”²². A Getsemáni kertben azt mondja: „Halálosan szomorú a lelkem – Maradjatok itt és virrasszatok velem”²³.

Az Ige hangtalan Szó. A halandó Krisztus szavai is csönddel vannak körül- véve. Abból a csöndből születnek, ahol lakni szeretne.

Először is rejtett életének csöndjéből. Eljött, hogy minden idők igazságát hirdesse a világnak, és lám csupán három éven keresztül beszél és harminc évig hallgat, pedig szavaiból bármelyik beragyoghatta volna egy emberélet reménytelenségét.

Azután nyilvános életének csöndjéből: A keresztelés után „a Lélek nyomban arra ösztönözte, hogy menjen ki a pusztába. Negyven napig kinn maradt a pusztában, közben megkísértette a Sátán. Vadállatok között élt”²⁴. Egyedül van, amikor a szamariai asszony Jákob kútjához jön. Szeret a hegyekbe visszavonulni: „...kiment a hegyre imádkozni. Az egész éjszakát Isten imádásában töltötte. Amikor megvirradt, odahívta magához tanítványait, és kiválasztott közülük tizenkettőt, s elnevezte őket apostoloknak”²⁵. Amikor először megsaporította a kenyeret, hazaküldve a népet, fölment a hegyre, hogy

imádkozzék. Közben besötétedett, s ő ott volt egymagában”²⁶. Halála előtt eltávolodik a három apostoltól „egy kőhajításnyira”²⁷.

Idelent a csönd az igaz szavak feltétele. Mit érnek az olyan szavak, melyek nem zárnak magukba csöndet? Csupán hulló falevelek. Sodródnak a szélben.

A kereszten lévő Krisztus hét szava, melyeket egy nagy kiáltás zár le, halandó életének utolsó szavai. A bennük rejlő tragédiát hirdette a Hegyi beszédben a hét boldogság, mely a nyolcadikban tetőzik; az igazságért üldözöttek boldogságában. A Kálvária hegye válasz a „Boldogságok hegyére”.

A Boldogságok hegyén Jézus ül és tanít. Tanítványai hozzámennek. Csöndben hallgatják. Egyikük megjegyzi a boldogságokról szóló tanítást, és leírja az evangéliumában. A Kálvária hegyén Jézus a keresztre szegezve haldoklik. Hozzá a kízóik közelednek. Nem tanítani készül. Szavai, amelyeket súlyos csönd választ el egymástól, a tömegbe szóródnak. Őszi falevelek a viharban. Több evangéliumban: Jánosnál, Lukácsnál és Márknál kereshetjük meg.

Tétovázhatunk, hogyan gyűjtsük össze őket. Ámbár van közöttük egy benső rend: a megváltó szenvedés folyamatának rendje. Az Ige fokozatosan sodorja a halál felé az emberi természetet, amelyben Ő világunk minden bűnének súlyát hordja. A hét mondat a halál közeledtének hét állomása. Hangot adnak Krisztus végső szenvedésének. Ezek a szavak bepillantást engednek a misztériumba.

A szörnyű tragédia általuk tanítássá változik. Világosságot kapunk. Ez a vérző kereszt belsejébe rejtett Ige világossága. Onnan bocsátja ki hét sugarát.

Krisztus első szava a kereszten

ATYÁM, BOCSÁSS MEG NEKIK.....

*Jézus akkor fölkiáltott: „Atyám,
bocsáss meg nekik, mert
nem tudják mit tesznek.”
(Lk 23,34)*

Jézus keresztje az Ige végtelen Világossága a legvégletesebb emberi szenvedés leple alatt.

Jézusnak tudomása van róla, hogy mi fog vele történni. Tudja, hogy a kereszthalálért lép a világba: „Áldozatot és ajándékot nem akartál, de emberi testet alkottál nekem... Ezért így szóltam: Íme megyek Istenem, hogy teljesítsem akaratodat.”¹ Háromszor nyíltan kijelenti, hogy előre látja passiója körülményeit. Először Fülöp Cezaréája felé menet, rögtön Péter hitvallása után: „Ettől kezdve Jézus azon volt, hogy tanítványait előkészítse rá: Jeruzsálembe kell mennie, sokat kell szenvednie a vénektől, a főpapoktól és az írástudóktól, megölik, de harmadnapra föltámad.”² Azután galileai útjukon, Kafarnaum mellett: „Az Emberfiát az emberek kezére adják. Megölik, de harmadnapra föltámad.”³ Végül, amikor utoljára közeledett Jeruzsálemhez: „Most felmegyünk Jeruzsálembe. Ott a főpapok és írástudók kezére adják az Emberfiát. Azok halálra ítélik és kiszolgáltatják a pogányoknak, hogy kigúnyolják, megostorozzák és keresztre feszítsék. De harmadnapra feltámad.”⁴

Ahogy közeledik az órája, egyre inkább akarja, hogy lássák, tudatában van az eljövendő eseményeknek: „Tudjátok, hogy két nap múlva itt a Húsvét, és az Emberfiát kereszthalálra adják.”⁵ Azoknak, akik megbotránkoznak a bethániai keneten, fölfedi ennek titkos értelmét: „Miért bántjátok ezt az asszonyt?... Amikor az illatos olajat testemre öntötte, a temetésemre tette.”⁶ Azt is tudja, hogy egyik tanítványa készül őt elárulni: „Amikor beesteledt, asztalhoz ült a tizenkét tanítvánnyal. Vacsora közben megszólalt: Bizony mondom nektek, egyikőtök elárul.”⁷ Tudja azt is, hogy Péter, aki hűséges szeretne lenni hozzá, meg fogja őt tagadni: „Bizony mondom neked, még az éjjel, mielőtt a kakas szól, háromszor tagadsz meg engem.”⁸

Miért fektet Jézus ilyen különös súlyt arra, hogy előretudását kinyilvánítsa? Akarja, hogy megértsék: ha láthatólag az események áldozata is, valójában uralja azokat; tökéletes isteni tisztánlátással és hatalommal lép a halálba. A kereszten megfeszítve ugyanígy uralja a dolgok menetét. Változatlan nagylelkűség tölti el. Első szavaival nem a szörnyű fájdalom tör ki belőle. Azzal törődik, hogy leesdje a földre Atyja bocsánatát.

A hét mondat közül az elsőt Lukács könyvében találjuk. Jézus, kis idővel a keresztre feszítése előtt rámutatott az emberi gonoszság mélységére. Rettenetes büntetést von maga után. „Nagy tömeg követte, asszonyok is, akik jajgattak és siratták. Jézus hozzájuk fordult: Jeruzsálem leányai – mondta nekik

– ne engem sirassatok. Inkább magatokat sirassátok és gyermekeiteket, mert jönnek majd napok, amikor azt fogjátok mondani: Boldogok a meddők akik nem szültek, nem szoptattak. Akkor majd unszolni kezdik a hegyeket: Omoljatok ránk! És a dombokat: Takarjatok el! Mert ha a zöldellő fával így tesztek, mi lesz a sorsa a kiszáradt fának?”⁹ A zöldellő fa a Jessze törzséből sarjadt hajtás, amin az Úr Lelke nyugszik. A szörnyűséges napok a büntetés napjai. Időnként bezúdulnak a történelembe, mint a tenger hullámai, és akkor az emberek úgy kiáltoznak majd a hegyekhez, mint Szamária pusztulásakor: Temesetek el! És a dombokhoz: Dőljetek ránk! Végül azok eltemetik a világot. Ha Isten bocsánata eljő – és az csodálatosan eljő Jézus miatt – az elsősorban nem azért lesz, hogy az emberek igaztalansága által okozott katasztrófákat megakadályozza, hanem azért, hogy e vak katasztrófák közepette megmentse a fenséges rendeltetésű lelkeket. Az özönvíz idején, „amikor Isten türelme tovább folytatódott,” ez nem azért volt, hogy megállítsa a vizek emelkedését, hanem már azért, hogy megmentse az addig hitetlen, de végül tévedésüket belátó lelkeket, akiknek maga Krisztus lelke, nagypéntek estéjén leszállva hozzájuk, meghozta a szabadulást és megadta a boldogító istenlátást.

„Két kivégzésre ítélt gonosztevőt is vittek vele. Amikor odaértek arra a helyre, amelyet Koponyahelynek hívnak, ott fölfeszítették, s a gonosztevőket is vele, az egyiket jobbról, a másikat balról. Jézus hangosan könyörgött: Atyám, bocsáss meg nekik, hisz nem tudják, mit tesznek.”¹³

Az elítélteket a város szélén, az út mentén feszítették keresztre. Római szokás szerint először földbe cövekelték a keresztet, vagyis egy függőleges póznát. Valószínűleg ezután szögelték rá a kezénél fogva az elítéltet a keresztrúdra, vagy más néven akasztófára, patibulumra. Majd felemelték a keresztrudat és T alakban erősítették a póznára. Végül a lábakat két szöggel a rúdhoz erősített támasztékra szögelték.¹⁴

Atyám! Ez a hét mondat első szava. Azt mondja „Atyám!”, mint Lázár feltámasztásakor: „Atyám, hálát adok neked, hogy meghallgattál. Tudom, hogy mindig meghallgatsz...”¹⁵ Itt is meghallgatásra talál: a százados hitvallást fog tenni,¹⁶ s Pünkösöd napján majd ezerszámra keresztelkednek meg.¹⁷

„Atyám! *bocsáss meg nekik!...*” Nem gyötrelmei foglalkoztatják, hanem a mi bűneink: mindenekelőtt a sértés, Isten megbántása, azután a saját magunkban tett pusztítás. Ilyen nagy bajra nincs idelent gyógyír. Talán fentről jön majd?

Talán jön majd bocsánat? Akkor az lesz a halálból született élet, ünnep a szívekben, a föld tavasza.

Emberi szívével kéri, hogy az Atya bocsásson meg: Kérünk kell, a mi emberi szívünkkel, hogy az Atya bocsásson meg. A gyűlölet az alantos ösztönök tombolás ellen az ég nagylelkűségéhez fordul: folytatnunk kell vele együtt az esdeklést a magasság nagylelkűségéhez a gyűlölet, az örültségek, a föld bűnei ellen.

Új erő lép vele a világba – erősebb mint a világ betegsége – és többé nem hagyja el azt. Az erőszak eddigi uralma egy másik, új királysággal ütközik.

Szentek, mártírok követik: „Majd István térdre esve hangosan felkiáltott: Uram, ne ródd fel nekik bűnül! Ezekkel a szavakkal elszenderült.”¹⁸ Ezentúl valami megváltozott a földi világban.

„Ami volt, az lesz újra; ami történt, az történik megint. Semmi sem új a nap alatt. Ha azt mondják valamire: Lám, ez új, az is rég megvolt azokban az időkben, amelyek előttünk voltak.”¹⁹ Ezek a Prédikátor könyvének szavai. Azonban Szent Pál így ír: „A világ elemeinek szolgálatában álltunk. De amikor elérkezett az idők teljessége, az Isten elküldte a Fiát, aki asszonytól született...”²⁰ Jézus soha nem jött el a régmúlt időkben. Valóban valami új van a nap alatt. Egy rég várt királyság jelenik meg. A megbocsájtó Szeretet királysága.

Vannak pillanatok, amikor Jézus nem a világért imádkozik. Külön akar imádkozni közvetlen tanítványaiért: „Értük könyörgök. Nem a világért könyörgök, hanem azokért, akiket nekem adtál, mert a tied... és én megdicsőültem bennük.”²¹

Máskor kiterjeszti könyörgését tanítványain keresztül minden hívőre: „Nemcsak értük könyörgök, hanem azokért is, akik a szavukra hinni fognak bennem.”²²

De ezeken a különleges imádságokon túl egy állandó imádságot hord magában kivétel nélkül minden emberért; az egész világot hívja, az egész világot szeretné megmenteni, az egész világért hal meg: „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy aki hisz benne, az el ne vesszen, hanem örök élete legyen. Nem azért küldte el Isten a Fiát a világba, hogy elítélje a világot, hanem, hogy üdvösséget szerezzen a világnak.”²³ És vannak pillanatok, amikor Jézus különösen azokért imádkozik, akik megtagadják: „Atyám, bocsáss meg nekik!”

Azt jelentené ez, hogy Jézus megbocsátaná az Isten ellen elkövetett bűnt?
Az Atya megbocsátaná a Fia ellen elkövetett bűnt?

Az emberi mivolta ellen elkövetett bűnt Jézus szívből megbocsátja. A főpap szolgájához, aki arcul ütötte, így szólt: „Ha rosszul szoltam, bizonyítsd be a rosszat. Ha meg jól, akkor miért ütsz?”²⁴

Már nem vádolja az embereket semmivel. Elnéz a fejük fölött. Látja örökkévaló sorsukat. Értük van keresztre feszítve. És ezt mondja: „Bocsáss meg nekik!”

Azon a napon, amikor az előtt leszek, akit megbántottam – tudván, hogy Ő az Isten Fia volt –, mit fogok majd mondani, ha majd vádolnak életem árulásai és bűnei? De ott lesz ez a Kereszt, melyen értem agonizált, ahol egy vércseppje értem hullott, ahol értem mondta: „Atyám bocsáss meg nekik!”

Ó, Jézusom, én Istenem, éreztesd velem már most, hogy én is véredet ontottam!

„Atyám, bocsáss meg nekik, *mert nem tudják mit cselekszenek!*” Tudják és nem tudják. Valamit tudnak, hogy ez bűn, de nem tudnak mindent, és ez ok a bocsánatra. Felelősségük egyenlőtlen.

„Közöttük az előkelők (majores) és főemberek (principes), – mondja egy régi szöveg²⁵ – tudták, ugyanúgy mint a démonok, hogy Ő volt a Törvényben ígért *Messiás*: mert a próféták által jövendölt összes jel látható volt benne. Ám nem ismerték fel *istenségének* titkát”. Ezért mondhatja az apostol, hogyha felismerték volna, nem feszítették volna keresztre a dicsőség Urát.²⁶ Azonban – folytatja Szent Tamás –, tudatlanságuk nem gátolta meg őket abban, hogy gyilkosok legyenek, mert tudatlanságuk részben szándékos volt; hiszen látták Krisztus isteni mivoltának világos jeleit, de a féltékenység és a gyűlölet felhői elborították őket, úgy, hogy nem akarták hinni szavait, amikkel Isten Fiának mondotta magát; ezért mondhatta Ő róluk: Ha nem jöttem és tanítottam volna őket, nem volna bűnük; de így nincs mentségük bűneikre²⁷, és ezt is: Ha nem vittem volna végbe olyan tetteket közöttük, amelyeket senki más nem vitt végbe, nem volna bűnük.²⁸

„A közemberek (*minores*), a nép fiai (*populares*), akiket nem tanítottak az Írás titkaira, nem láthatták benne sem a Krisztust, sem az Isten Fiát. Közülük többen hittek benne minden bizonnal, de a legtöbben nem hittek. Egyszer-egyszer, a sok csoda és a tanításának ereje láttán képesek voltak megkérdezni:

Vajon nem ő a Krisztus? – amint János evangéliumának hetedik fejezetében láthatjuk. De azután vezetőik eltérítették őket és nem értették meg sem azt, hogy Ő Isten Fia volt, sem, hogy Ő volt a Megváltó. Erről mondja Szent Péter második beszédében:²⁹ „Tudom testvérek, hogy csak tudatlanságból tettétek amit tettetek.”³⁰

Az apostol szavai ebben a második beszédben csodás titkokat rejtenek: „Megöltétek az élet szerzőjét, akit Isten feltámasztott a halottaiból... Tudom, testvérek, hogy csak tudatlanságból tettétek, amit tettetek, ahogy vezetőitek is (arkhónok). Ám az Isten így váltotta be, amit minden prófétája által hirdetett, tudniillik, hogy Krisztus szenvedni fog.”³¹ Így az emberek tudatlansága csökkenti bűnüket, s ez alkalmat ad Istennek arra, hogy az embereknek ajándékozza legnagyobb kincsükként az Ő Krisztusát. Az embereknek kisebb a hatalma a rosszra, mint Istennek arra, hogy velük jót tegyen.

Vezetőik, az „arkhónok” tudatlanságáról Szent Pál is beszélt: „A tökéletes keresztények körében azonban mi is bölcsességet hirdetünk. Nem ennek a világnak a bölcsességét, sem az evilág fejedelmeiét, hanem Isten titokzatos, rejtett bölcsességét, amelyet Isten öröktől fogva megdicsőülésünkre szánt. Ezt senki sem ismerte fel a világ fejedelmei közül, mert ha felismerték volna, nem feszítették volna keresztre a dicsőség Urát.”³² E világ vezetői, a hatalmasok, teljhatalommal irányítják a vallás, a politika a tudomány világát, de hagyják magukat démonizálni azok által, akiket Szent Pál egyébként „fejedelemségeknek, hatalmasságoknak e sötét világ kormányzóinak, a rontás szellemi fegyvereinek”³³ nevez. Ők mindnyájan tudhatták, hogy Jézus különleges lény volt, aki felé a prófécia irányultak, „de nem ismerték a Megtestesülés titkát, és nem értették az események előtt, amely meglepte őket és keresztelte számításaikat, milyen teljes értelemben mondotta magát Isten Fiának.”³⁴ Különböznél soha sem feszítették volna keresztre a dicsőség Urat, aki egy nap megsemmisíti majd az ő dicsőségüket.

E nemzedék arkhónjainak és a hatalomvágy imádóinak mentsége, de ugyanakkor elítéltetése is, hogy nem ismerték fel Isten titokzatosan eljövő bölcsességét. „A zsidók csodajeleket kívánnak, a görögök bölcsességet követelnek, mi azonban a megfeszített Krisztust hirdetjük, ez a zsidóknak ugyan botrány, a pogányoknak meg balgaság.”³⁵

Tudta-e Szent Pál mit csinál, amikor a keresztényeket üldözte? Ezt a Törvény iránti buzgóságából tette, ahogyan azt a judaizmusban értelmezték. A

galatáknak írta: „Halhattátok már, hogy azelőtt mint zsidó, milyen magatartást tanúsítottam még a zsidó vallásban. Könyörtelenül üldöztem az Isten egyházát és romlására törtem. A zsidó vallásosságában számos fajtámbéli kortársamat felülmúltam, mert vakbuzgó követője voltam atyáim hagyományainak.”³⁶ A filippieknek is, akiket szintén a judaizmus küldöttei lázítottak, hasonlóan ír: „...bár magam is bizakodhatnék a testben. Ha más úgy gondolja, hogy bizakodhat a testben, én még inkább. Nyolcad napra körül metéltek, Izrael népéből Benjamin törzséből származom, zsidó vagyok a zsidók közül. A törvény megtartásában farizeus, az Egyház üldözésében szenvedélyes, a törvény szerinti jámborságban feddhetetlen voltam.”³⁷ Még határozottabban tanúskodik judaista buzgóságáról Agrippa király előtt: „Eleinte magam is úgy véltem, hogy a názareti Jézus ellen minden úton-módon föl kell lépni. Ezt meg is tettem Jeruzsálemben. A hívők közül sokakat börtönbe juttattam, erre maguktól a főpapoktól kaptam felhatalmazást. Szavazatommal hozzájárultam halálos ítéletükhöz. Zsinagógáról zsinagógára jártam, hogy megkínoztassam és káromlásra készítsem őket. Fékeveszett dühömben még más országok városaiban is üldöztem őket.”³⁸

Ez a vad erőszak a fanatikus szenvedély előtt tisztának tűnhetett. Tűnhetett ilyennek az igazság szemében is? Az apostol már tudja, hogy nem. De azt is meg- érti, hogy elvakultsága egyszerre elítéli és menti őt; élete vége felé mondja: „Hálát adok Urunknak, Jézus Krisztusnak, aki erőt adott nekem, megbízhatónak tartott és meghívott a szolgálatára, engem, aki azelőtt káromoltam s üldöztem, és erőszakos ember voltam. De megkönyörült rajtam, mivel hitetlenségemben tudatlanul cselekedtem. Sőt valósággal elárasztott az Úr kegyelme a Krisztus Jézusban való hittel és az iránta való szeretettel.”³⁹

Az emberek tudatlansága és Isten kegyelme így keresztezi egymást.

Tudjuk, és nem tudjuk mit teszünk, amikor bűnözünk. Tudjuk, hogy rosszat teszünk, hogy elhomályosítunk egy tisztaságot magunkban, elárulunk egy hűséget, egy szabadságot, egy nagyságot. De nem fogjuk fel ennek a rossznak a mélységét, se a vele járó jóvátehetetlent, hogy milyen szabadságot, tisztaságot, nagyságot rombol le bennünk. Később mennyire szeretnénk, hogy bár soha se történt volna meg!

Főként pedig nem mérjük fel a sértés, megsebzés, a bántalom nagyságát, amit elkövettünk Isten, a Szeretet Istene ellen. A bűn okozta sérelem azt jelenti, hogy az nem egyszerűen valamilyen jó ellen irányul. A bűn a végtelen Személy

ellen irányul, aki engem végtelen szeretettel szeret, akitől való minden, ami nem megvetendő bennem, és aki az én szeretetemet, az én nyomorult szeretetemet kéri tőlem. Én ezt Neki adhatom: „Aki szeret engem azt Atyám is szeretni fogja. Hozzá megyünk és benne fogunk lakni.”⁴⁰ Ellenszegülhetek, megbánthatom: de ez a rossz végtelen lesz.

A teológusok megkülönböztetik a bűnben a vétket, vagyis a bennünk okozott rombolást, és a Szeretet megbántását: s ez utóbbi tekintetben a bűn valóban végtelen rossz, melyet csak az emberré lett Isten tudott ellensúlyozni. Istennek adni, vagy Tőle megtagadni szeretetünket, szegényes szeretetünket; a végtelen jót, vagy a végtelen rosszat választani; íme ez minden emberi élet dilemmája. Az ember fölfoghatatlanul nagyobb, mint hinné, akár a rosszban, akár a jóban. „A kiválasztottak – mondja Pascal - nem ismerik erényeiket, az elkárhozottak pedig bűneik nagyságát: Uram, mikor láttunk téged éhezni vagy szomjazni...?”⁴¹

„Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják mit cselekszenek!” Nem fogják fel sem a sértést, amellyel Szereteted ellen vétkeznek, sem Szereteted mélységét. Azt sem ismerik fel, amit saját maguk ellen vétenek, s hogy Szereteted elvetése maga a földi Pokol, melynek kapuját önként nyitják meg magukban. Nem mérik fel a bűn jóvátehetetlen mivoltát, az első halálos bűn katasztrófáját, a második szörnyű keserűségét: „mert aki másodszor vétkezik, halott lelke gyötrelmeit éleszti fel, lehúzza vérfoltos szemfedelét, hogy újból felsebezze, megvérezze sűrűn hulló meddő vércseppekkel.”⁴²

Azonban Isten bocsánata jóváteszi a jóvátehetetlent. Nem úgy, hogy amit megszagattak, az nem lesz megszagatott. De a szívekben, ahol a bűn leszakította az első szeretet rózsáit, azok tisztaságát, harmatosságát, ott felfakasztja a második szeretetnek mélyszínű, hasonlóan szép, olykor még szebb, bűnbánó, könnyes, lángoló rózsáit.

Íme a megbocsátó a Szeretet Királyságának új távlatai. Ezúttal nem azok Királyságáról beszélünk, akik Szent István diakónus követőiként a világ végéig bocsánattal felelnek a gyűlöletre, hanem azok Királyságáról, akik Mária Magdolna nyomában a világ végéig, szerte a világon a Szeretet megkegyelmezettei. Talán gyilkosok voltak. Egy börtön udvarban temetik el őket. Senki sem tesz virágot sírjaikra: „Az emberek azt hiszik, hogy egy gyilkos szíve természetlenné teheti az összes belé vetett magot. Ez nem igaz! Isten jóakaró földje bőkezűbb, mint az emberek gondolnák, és a piros rózsából még

pirosabb nyílik, a fehérből még ragyogóbb fehér! Szájából egy piros, piros rózsaszín nő ki! A szívéből egy fehér! Mert ki tudná megmondani, hogy milyen különös úton ragyogtatja föl Krisztus az ő szándékát...”⁴³

„Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek!” Krisztus első szava a kereszten a világ iránti mérhetetlen irgalomról beszél.

„Boldogok az irgalmasok...”⁴⁴ Vannak bocsánattal teli szívek. Úgy tűnik, hogy kizárólag csak a megbocsátással törődnek. Törekednek megbocsátani. Csodálatos a találékonyságuk, isteni felfedezéseik vannak a megbocsátásra. A Szentlélek eltölti őket világosságával, tanácsaival, hogy leleményesek legyenek adni és megbocsátani. Ezek az irgalmasok. Cselekedeteik, melyeket a jótanács adományának sugarai ragyognak be, oly tiszták, oly nemes lelkűek, hogy a teológusok az Evangéliumnak megfelelően boldogságoknak nevezik azokat. „Boldogok az irgalmasok...” Íme, a szentek, Jézus igazi tanítványai.

Jézust nemcsak megvilágítják ezek a sugarak, hanem maga a forrás, a jótanács ajándékának lényege ragyog a szívében. „Új hajtás – mondta a próféta – kél majd Jessze törzséből, hajtás sarjad gyökeréből. Az Úr lelke nyugszik rajta: a bölcsesség és az értelem lelke; a tanács és az erősség lelke...”⁴⁵ Vajon nem a jó- tanácsnak ez a Leleke – elismételvén, hogy boldogok az irgalmasok, mert ők is irgalmasságot nyernek – ösztönzi arra, hogy a Kereszten magasba emelve, rettenetes szenvedése nevében, az Atyától bocsánatot nyerjen a világnak? Hogyan maradhatna eredménytelen ez a megrázó közbenjárás mindazokért, akik a századok folyamán szeretettel fordítják majd azt javukra, hogy bocsánatot nyerjenek, legyenek bár a föld legnagyobb bűnösei is?

Amikor az emberek között prédikált, Jézus védekezett az ellene felhozott vádakkal szemben: Belzebub szolgája, falánk és iszákos, lázadó, istenkáromló, népcsaló. Most, mikor az igazságtalanság vak eszköze győzedelmeskedik, mikor sem népétől, sem a bírától nem várható semmi, mikor a gonoszság mértéke betelt, Ő értük esdekel Isten országának mélységeiből, mérhetetlen megbocsátó Szeretetéből: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják mit cselekszenek!”

Abban a kíméletlen harcban, ahol az ateizmus hatalma megrészegülve a maga terrorjától, politikai győzelmeitől és hazugságaitól, manapság küzd mindenki ellen, akiben felfedezi az istenhit legkisebb jelét is, a keresztény ember kötelessége az emberiség síkján mindvégig harcolni az igazság, az igazságosság, az ember elidegeníthetetlen méltósága és halhatatlan lelke nevében. Amikor a gonoszság gépezete legyőzte őt, amikor rabszolgaságra és

lassú halálra ítélték, amikor földalatti börtöncellába zárták, ahol felismeri, hogy emberi egyéniségétől akarják megfosztani, amikor elrabolják gyermekeit, hogy lelkükből kitépják keresztségük hitét és gyűlöletet oltsanak beléjük Isten ellen, amikor semmi segítsége sincs a gonoszság tengerének áradatával szemben, a keresztény számára nem marad más, minthogy szívét Isten országának csöndes mélysége felé fordítsa és Jézussal együtt ő is kimondja: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek!”

Ebben a pillanatban teljes győzelmet aratott mindörökre.

Jegyzetek

Az Ige szavai

1. Jn1,1
2. U.o.
3. „Una palabra haablo el Padre, que fue su Hijo, y ésta habla siempre en eterno silencio, y en silencio ha de ser oida del alma.” Keresztes Szent János: *Maximes*, IV.k., p.242. Ed. Silverio
4. Szűz Mária ünnepeinek közös graduáléja
5. Lk 2,48-50
6. Jn 1,18
7. Mt 3,15
8. Iz 53,11
9. Mt 3,17
10. Iz 42,1
11. Mt 4,4; 4,7
12. MTörv 8,3; 6,16; 6,13-14
13. Mt 5,21-22
14. A Kármelhegy útja II. könyv, 31. fej.
15. *Ecrits spirituels*, Ed. Jamet, t.II, p. 426.
16. Jn 20,15-17
17. Jn 20,17
18. Mt 11,18-19
19. Mt 12,27
20. Mt 17,17
21. Mt 22,18
22. Mt 23,37
23. Mt 26,38
24. Mk 1,13
25. Lk 6,12-13
26. Mt 14,23
27. Lk 22,41

Krisztus első szava a kereszten

1. Zsid 10,5-7
2. Mt 16,21
3. Mt 17,22
4. Mt 20,18
5. Mt 26,1
6. Mt 26,10-12
7. Mt 26,21

8. Mt 26,34
9. Lk 23,27-31
10. Iz 11,1-2
11. Oz 10,8
- 12.V.ö. 1Pt 3,19-20
- 13.Lk 23,32-34
- 14.M.-J. Lagrange: *Evangile selon saint Marc*, Paris, 1947. p.427.
- 15.Jn 11,42
- 16.Lk 23,47
- 17.ApCsel 2,41
- 18.ApCsel 7,60
- 19.Préd 1,9-10
- 20.Gal 4,3-4
- 21.Jn 17,9-10
- 22.Jn 17,20
- 23.Jn 3,16-17
- 24.Jn 18,23
- 25.*Questiones Veteris et Novi Testamenti* qu. LXXVI. Ezt a szöveget jelenleg Szent Ágoston apokrifjei között találjuk meg.
- 26.1Kor 2,8
- 27.Jn 15,22
- 28.Jn 15,24 Talán nem is ismerték föl benne a Messiást? Ebben az esetben a Messiásról alkotott véleményük ítéli el őket.
- 29.ApCsel 3,17
- 30.III, qu. 48, a.5.
- 31.ApCsel 3,17-18
- 32.1Kor 2,6-8
- 33.Ef 6,12
- 34.E.-B. Allo, O.P.: *Premiere Epitre aux Corinthiens*, Paris, 1934. p.42.
- 35.1Kor 1,23
- 36.Gal 1,13-14
- 37.Fil 3,4-6
- 38.ApCsel 26,9-11
- 39.1Tim 1,12-14
- 40.Jn 14,23
- 41.*Gondolatok*, No. 515.
- 42.Oscar Wilde: *A readingi fegyház balladája*:
For hi sins a second time
Wakes a dead soul to pain,
And draws it from its spotted shroud,
And makes it bleed again,
And makes it bleed great gouts of blood

And makes it bleed in vain!

43.U.o.

*They think a murderer's heart would taint
Each simple seed they sow.
It is not true! God's kindly heart
Is kindlier than men know,
And the red rose would but blow more red,
The white rose whiter blow.
Out of his mouth a red, red rose!
Outh of his heart a white!
For who can say by what strange way
Christ brings his will to light...*

44.Mt 5,7

45.Iz 11,1.2

46.Mt 10,25; 12,24

47.Mt 11,19

48.Mt 22,21

49.Mt 26,65

50.Mt 27,63